

C n gió b c cu i mùa làm cây c i quanh nhà ng nghiêng xào x c. B i tre gai ngoài vòm r ch c vào nhau nghe k t k t.

N ng tr a chói chang nh ng không hanh và g t nh mùa hè tr i trên lá hoa cây c , trên m t sông n c đã l n đ y. N c đ y sông, sóng lẫn lẫn xô đ i nhau ch y vào b d t b p bùng lách tách. M y con chim tr tr t có b lông xanh chen đen óng m t, đ u trên đám cây b n có cành gie ra mái n c mé sông d i nhà. Bãi sình non do phù sa b i đ p p ph n đ t ông Hai Ngô xanh um đám l c bình mà hoa n h ng tím c m t vùng. Đó cũng là n i n ng nấu t t c a b n th y s n nh : cá b ng các, tép th rèn, tôm lóng...

Con n c ròng vào bu i tr a là th i đ i m thích h p nh t cho nh ng ng i đi b t cá nh là xúc, cào, d đ đ ng, d chà... M Hai Trò cùng đ a con gái ng qu n xắn lên g n t i háng. Và c t ch t ngang bên trên b ng dây chu i khô và d o. Đó là nh ng ng i đàn bà đi xúc, đi tát d i n c th ng c t nh v y đ phòng đ a không chun vô qu n m n mò vào ch kín thì tai h i! Chuy n nh v y không ph i không có x y ra. Mà tin đ n bà n y nói v i bà kia, ông n y k ông

ÔNG B Y L C

Tác Giả: D TH D M BU N (Tuy n t p v n "H ng Cau Quê M")
Thứ Ba, 03 Tháng 4 Năm 2012 12:54

---

n đ nh c nh m y bà m y cô, ho c v con h tr c khi ch m ngh ch đ i n c đ xúc, đ tát, ho c cào... Nh t là ru ng m ng, ao, đũa mùa n c n i trong ru ng đ a theo n c ra sông, ra r ch... Cho nên ph i h t s c c n th n.

H b o r ng bà t R v c a ông B y L c bên vòm c cu i làng. Tu i đã ngoài sáu m i, bà đã t t đ ng kinh t ba b n năm tr c. M t hôm đi xúc cá v thì chi u t i đêm đó bà b có kinh tr i. Hôm sau bà đi xu ng bà m Ti n xóm đ i mua thu c đ i u kinh, ho c nh bà m bày bi u cho bà làm sao cho nó h t. Ch già r i mà còn có kinh, đây r i dích b u làng xóm s c i nín th , c i ch t luôn!

Bà m Ti n đã đ đ sanh con cho s n ph trong thôn xóm và các làng lân c n, n i ti ng giàu kinh nghi m. G p đ a bé có nhau choàng, nh ng s n ph có thai ng c cũng không làm khó đ c bà. Vì bà đã làm cái ngh m trên hai m i năm v vùng n y r i. Sau khi đ c bà m Ti n xem xét bên ngoài, bên trong cho bà T R xong. Bà m Ti n châu đôi chân mày li u, ra chi u nghĩ suy. Bà b o:

- L thi t! Tôi không th y gì b nh ho n x y ra t bên trong ch sanh s n c a bà, đ bà ph i có kinh i. Mùi tanh cũng không ph i mùi máu có kinh mà ra? Đâu bà nói cho tôi nghe tr c ngày có i kinh bà đã ăn nh ng th gì? Làm gì? Có b té, b đánh, hay b đau đầu b bên đ i, ho c ch nào b ng không?

Bà T R suy nghĩ m t h i, n i lo ng hi n rõ trên nét m t. Bà i c đ u b o:

- Không, tôi cũng ăn c m cá th ng thoi. Cũng không b té, hay b đánh, ho c đau đầu c . B ng cũng không th y gì l ch h i en en. Mùa n y ch a ph i mùa cày c y ru ng n ng, đào khoai hay cu c đ t nên tôi cũng không làm vi c gì n ng nh c h t bà à...

Bà m tr m ngâm nét m t. Con Thúng đang ng i k má nó. Con nh m còi c đã 13 tu i mà nhìn vào ch ng kho ng 8, 9 tu i thôi. Không bi t má nó đ n bà m Ti n khám b nh gì. Nh ng nghe hai ng i t trong bu ng khám b nh tr ra h i han, nói chuy n v i nhau. Ng i k bên m , nó v t mi ng nói:

ÔNG BÙY LỘC

Tác Giả: D TH D M BU N (Tuy n t p v n "H ng Cau Quê M")
Thứ Ba, 03 Tháng 4 Năm 2012 12:54

- Má à, b má quên r i sao? B a đó mình có đi xúc cá ở bên c n b n. Lúc tr v còn b m c m a. C i ph i ngoài sân không ai ôm vô t h t tr i, nên ba cảm r m c i ch m không cháy đó. Má nh ch a?

Bà B y L c li n quay qua bà m :

- Con nh n y nh c tôi m i nh . Sáng ngày có kinh tr l i tôi đi xúc cá ở sông c bu i. Hay t i n c vô nên tôi m i b nh v y?

Bà m Ti n l c đ u k tai bà B y L c nói nh m t h i. R i bà còn ân c n nói thêm:

- Bà nh làm y theo l i tui đ n, và v làm ngay k o không k p đó. Tr b nh còn h n ch a cháy nghe bà T ...

Bà B y L c g t đ u v i bà m lia l a. Tay v i kéo cái khăn r n màu m m ru c luông lu t trên c , bà tr m lên tóc l t đ t l i tay con Thúng h i v nhà cho l .

M c dù tr a n ng gay g t, nh ng nh có gió l ng l ng và h i n c sông b c lên nên đ ch u. Ông B y L c đ ng ng i ch l c tre cho tr ng h c. Đ cu i tu n cùng đ m thanh niên và dân trong xóm ra l p l i mái tr ng b ng lá đã b đ t, cho tr con mùa t i h c không b t m a.

V a b c qua hàng rào bông b p lá xanh m t mà tr c nhà. B rào không chăm sóc mà thi t t t i. Hoa n quanh năm, nào hoa màu h ng, màu vàng, màu đ ... n r chen l n trong nh ng cành lá. Th y ch ng, bà T đi mau h n, và l i th ng đ n ch ông ng i, khum l ng xu ng nh to bên tai.

Ông B y L c buông dao và m y c ng tre trên tay r i xu ng đ t. M t ông m to ch ng h ng nhìn v ! Nh ng không nói không r ng, ông v i đ n thúng lúa h t m t vừa đ m ra sân. Mi ng tíc tíc r i lúa cho gà ăn. Đ m gà háu ăn đ ng b i đầu đó ch y đ n m thóc lia l a còn kê la con cót. Con gà tr ng c s ng lông đ u, v n m vàng m ng đ chót, ng ng đ u lên c t ti ng gáy ó

ÔNG BẰY LẠC

Tác Giả: D TH D M BU N (Tuy n t p v n "H ng Cau Quê M")
Thứ Ba, 03 Tháng 4 Năm 2012 12:54

---

o nh mu n th oai v i đ m g à mái, g à con... B y g à m thóc v y quanh d i chân ông b y L c. B t th n, ông khom l ng tay ch p nhanh con g à giò. Đ m g à còn l i s h i con thì ch y, con thì nh y c n lên la oang óc.

Con g à b t đ c ông B y b c ch t li n. M y đ a con th y cha b t g à m ng m c trong b ng. Chúng t ng hôm nay nhà s có cháo và th t g à xé phai tr n chu i cây x t ghém r c rau răm ăn m t b a đã đ i. Nh ng không, con g à v a b t đ nguyên lông lá, ông B y cho vào c i đá qu t b hai b ba máu me tùm lum. Ông trút g à v a giã vào cái n i đ t. Bà B y b ng ra chén gi m đ ông tráng cái c i r i đ h t vào n i có g à. Bà đã dùng 3 c c g ch và nhóm l a làm cái b p nh trong nhà t m đ n u n i g à!

thôn quê, ng i ta th ng c t nhà t m g n mé r ch hay mé m ng đ xách n c đ vào lu vào hũ cho g n. Và nhà t m luôn đ c c t phía sau nhà . Bà B y đã c b s n cái manh đ m, và cái gh đ u l n đ n m ngang (lò l a l t lòng trong 4 chân gh). Nghe l i bà m Ti n bày bi u. Bà b y L c không m c qu n lên ng i lên chân gh ... N i gi m g à bên d i đ c đ t l a rêu rêu sôi sùn s t. H i gi m n u g à b c lên... Ch ng 7, 8 phút sau con đ a t bên trong bò ra! Sau đó bà B y L c h t có đ ng kính và kh e m nh l i nh th ng.

Trong thôn ai cũng bi t ông B y L c đã g n sáu m i, l n h n bà v đầu hai ba tu i. Ông có dáng ng i kh e m nh, cao l n, da đ h ng hào qu c th c. Ông có khuôn m t vuông (ch đ i n), mũi th ng, m t sáng n m d i c p chân mày r m. Tóc đen l m t m tr ng mà ng i ta th ng g i là tóc mu i tiêu. Hàm răng ông có l nh lúc nào ông cũng dùng vú cau chà lên nên bóng ng i và tr ng h u. Nh ng vì n gi a hai cái răng thì b đen vì khói thu c ông hút nhi u. Và th nh tho ng ông cũng ăn tr u ch c chách, b a đầu ph t đó. Đôi khi v ông cảm r m đ a lon cho ông nh vào... Nh ng r i bà B y cũng không thay đ i đ c ch ng nh c tr u tùm lum quanh nhà...

Ông B y đ hàm râu cá ch t. Con nít trong xóm s ông l m, vì khi chúng phá phách gì thì cha m th ng h m he: "Nói không nghe l i coi ch ng ông B y L c b t nh u r u đó..." Nh ng th t ra ông B y L c r t th ng tr nh , ông th ng hái cây v n chín cho chúng. Đôi khi có đ p đi ra thành th v ông cũng mua m t túi k o có cây c m qu n gi y ki ng trong đ màu s c, xanh, đ , tím, vàng... Nên khi bi t ông ra thành v là chúng kéo nhau ch y theo ông ít nh t cũng 3, 4 đ a. Vào nhà, ch a k p thay đ ông l t đ t m k o cho m i đ a m t cây cho chúng m ng. K o màu cam thì th m cam, màu b c hà th m b c hà, màu chanh thì th m chanh... Ông cũng đ dành k o lâu lâu, lúc nào h ng chí đêm trắng sáng ông tr i đ m tr c sân nhà k chuy n đ i x a, chuy n ma cho lũ con ông và m y đ a tr hàng xóm nghe xong thì ông đ i chúng k o.

Nh ng ng i già c trong thôn đ u bi t ông B y L c h i còn đ ch m, bé tí teo cho đ n khi ông m c qu n xà l n, đ u đ i nón đ m t a vành, chân đ t, cái l ng m c c i. Nh ng chú ru t ông là ng i bi t chuy n v ông rành nh t. Chú theo vai v là em c a ba ông B y. Ch ông và chú ông hai ng i cùng tu i và ông chú sanh nh thán h n ông.

Chú Út c a ông B y L c th ng k v th ng cháu c a mình r ng:

- Cái th ng B y L c là t ng tr i sai xu ng! Lúc nh nó phá phách không ai b ng. Nh t là v n bà C K o, trái cây nào ăn đ c, trái cây nào chín, cây nào ng t đ u b nó x i tái tr c h t... Nên b không a nó, nh ng nh ng gì n ng nh c b đ u kêu hú nó giúp. Nh là đ y chi c xu ng m c c n, mé dùm m y nhánh cây, đ u i dùm bò trâu ch y l c vào đ t b ... Làm xong b cho m y c c, nó không l y mà nói “Tôi không l y ti n, ch làm dùm bà. Nh ng tôi thích ăn nhãn v n bà...” Bà C K o s nó s đ n c t (lén hái) h t cây nhãn chín, b hái bán s nhi u ti n h n, nên xu ng n c nh r i cho thêm m y c c n a... Mùa đông, t m sáng s ng còn l nh ng i ta co ro trong hai ba l p áo. Nh ng s c trai tráng đầu bi t l nh, nên đ i nào nó m c áo. V i cái l ng tr n t m th t đ i c a nó là bàn ti c th nh so n cho đám mu i và bù m c (lo i mu i nh nh h t mè đen) c n. Nó li n l y cái áo v t vai ph i l p b p trên l ng đ đ u i chúng đi. Lúc nó đi lính B t-Tây-Răng c a Tây, thì anh ch Hai tôi còn kh e m nh. M y năm đ u nó còn g i th t bên Ma-ní hay ph ng tr i xa tí tè v thăm gia đ i nh. R i t đó v sau bi t tích luôn cho đ n ngày anh ch tôi l n đ c qua đ i cũng không ai làm sao bi t nó ở đâu mà báo tin. H hàng t ng nó đã ch t m hoang m l nh x nào r i. Nh ng m y ch c năm sau b t ng tr v còn đ t thêm con v ...

Chú Út T c a ông B y L c, nh c đ n đó thì nét m t t i vui. Ông ta g t g t đ u, c i c i có v hài lòng l m. Ông nói ti p:

- Chèn i, tôi th y ng i Vi t Nam và nh t là ng i dân quê mi n Nam c a mình dù có đi năm non b y núi, năm châu, b n bi n... Khi tr v thì tánh tình h cũng không đ n n i nào. Cái b n ch t thiên l ng, nhân h u, chân tình, b c tr c... trong lòng h v n còn. Đi n hình là th ng B y L c cháu c a tôi đó.

Th t v y, t ngày ông B y L c v đây chòm xóm láng gi ng thêm vui v sinh đ ng. Ông hô hào thanh niên, đàn ông, đàn bà làm v n công v i nhau. Thí đ nh đám ru ng ông Tài, ru ng b p bà Ch , đám mía anh Tân, b c nhà ch Tám... Họ h n v i nhau r i xúm l i làm chung giúp

cho ch . Sau đó thì t i đám khác s đ c tr công... C xoay v n nh v y mà dân trong xóm th ng có d p g p nhau, có d p làm chung, ăn chung... Và nh t là gi ngh tr a thì ông B y L c có r t nhi u đ tài đ k cho nh ng ng i làm chung nghe. Nên h r t là vui v và thích thú m. G n T t thì ông đ ngh làm heo chia th t, đ i lúa. Tráng bánh v n công... Nh th mà dân trong thôn làng ông B y L c càng thân thi t v i nhau h n.

Ông B y còn l a thanh niên kh e m nh trong xóm, trong làng h p l i thành toán. Đ khi nhà ai n n y u c n nh chèo ghe, b i xu ng, khiêng vác, nh ng chuy n n ng nh c thì có ng i đ n thì giúp đ . Ông t p đ o tì cho h phòng khi trong làng có ng i qua đ i thì h đ n ph , và đ a quan tài ra ph n m ... Ông luôn hô hào xây tr ng h c cho tr em, b c c u, đ p đ ng, c t nhà l ng ch cho bán buôn không b m a, n ng... Chuy n gì làm đ c v i s c mình cho bà con trong thôn làng ông B y ch ng chút t nan.

Ông B y L c xa r i làng quê, n i chôn nhau c t rún đã m y ch c năm. Khi tr l i thì bi t bao nhiêu đ i thay t ng i và c nh v t th i gian dài và v n n c thặng tr m n i trôi. Ng i già thì đã qua đ i g n h t. Ng i còn s ng sót thì g n đ t xa tr i, già cúp bình thi c. Tr nh l n lên cũng ông ngo i bà n i h t r i. Cái c n b n bên kia nhà th lúc ông đi ch m i nhú lên, l a th a dăm ba cây b n, bãi sinh thì lác đác máy c m rau mát, l c bình, c l ong. Khi ông tr l i bãi c n tân b i n y v a r ng v a dài ngút m t. B n d y đ c xanh um b n xanh thâm th m chi m g n đ n n a sông. Và nh ng ngôi nhà sàn c t cao h n m t n c c th c c a dân chài l i i trên c n cũng chi m h t không còn ch tr ng.

Ông tr v cha m không còn n a. Ch còn h hàng cô, chú Út T và hai đ a em gái là cô Sáu Liên và cô Tám Lan. Hai cô em n y lúc ông đi lính h ch a đ c 10 tu i. Bây gi đã là bà ngo i bà n i c a b y cháu 3, 4 đ a.

Lúc m i v đây, v ch ng ông B y L c t m v i gia đình cô Tám Lan. Đ a em Út lãnh ph n h ng h a c a cha m đ l i. Bi t r ng anh em tình nh th túc, nh ng chén trong sóng còn khua nên ch dâu em ch ng lâu ngày s sanh lòng nghi k r i l i qua ti ng l i s m t hòa khí anh em không t t. Ông B y L c cũng bi t nh v y. Nh ng v ch ng ông v n li ng không bao nhiêu. Đ t dai cũng không có m t c c đ ch i chim... Mu n xây m t cái nhà dù là nhà lá đi n a v i v ch ng ông cũng là m t vi c khó khăn!

M t hôm vào ngày k c m c a cha. Ngoài anh em ông B y là gia đình cô Sáu Liên, cô Tám Lan ra, còn có chú thím Út T , và chòm xóm láng di ng cũng 5, 6 c p. Đan ông, con cháu thì ng i hai bàn tròn. M y bà ph n thì ng i trên b ván gỗ dài bên c nh. Th c ăn ê h có hai cô

em, v Ỗ ông B Ỗ y và m Ỗ y bà hàng xóm giúp n Ỗ u t Ỗ sáng d Ỗ n lên c Ỗ bàn. Nhìn món cá rô m Ỗ c Ỗ p g Ỗ p tre n Ỗ Ỗ ng vàng n Ỗ m g Ỗ n trong đĩa n Ỗ Ỗ c m Ỗ m b Ỗ m xoài non và m Ỗ y khoanh Ỗ t s Ỗ ng trâu đ Ỗ , thì cô Tám Lan ch Ỗ t nh Ỗ đ Ỗ n m Ỗ . V Ỗ a dùng đũa đ Ỗ cá ra đ Ỗ m vào n Ỗ Ỗ c m Ỗ m cho th Ỗ m, cô v Ỗ a nói:

- Lúc sanh th Ỗ i má tui th Ỗ Ỗ ng b Ỗ o, tao ch Ỗ t cúng gi Ỗ tao đ Ỗ ng có n Ỗ u n Ỗ Ỗ ng nhi Ỗ u th Ỗ chi cho b Ỗ a b Ỗ n. T Ỗ i bây c Ỗ n Ỗ Ỗ ng con cá rô đ Ỗ m n Ỗ Ỗ c m Ỗ m xoài và chén c Ỗ m tr Ỗ ng là đ Ỗ r Ỗ i. Bà già có Ỗ c Ỗ Ỗ Ỗ , hôm qua tui mua đ Ỗ Ỗ c c Ỗ a v Ỗ th Ỗ ng Ba H Ỗ tát đĩa bán m Ỗ cá rô m Ỗ ngon quá. M Ỗ i thím Út và quý ch Ỗ c Ỗ m đũa t Ỗ nhiên ghen...

Cô Sáu Liên ch Ỗ t m Ỗ m c Ỗ Ỗ i th Ỗ m trong b Ỗ ng. Cô nh Ỗ h Ỗ i m Ỗ i v Ỗ đây, bà T Ỗ R Ỗ ch Ỗ d Ỗ u cô ngang nh Ỗ cua. B Ỗ làm đ Ỗ u gì sai nh Ỗ ng lúc nào cũng cho là mình đúng, là ph Ỗ i... Bà Ỗ y ng Ỗ Ỗ i m Ỗ n ngoài nên có gi Ỗ ng nói c Ỗ ng khó nghe, v Ỗc dáng nh Ỗ th Ỗ , Ỗ m g Ỗ y, ch Ỗt cho Ỗ c... Nh Ỗ ng đ Ỗ Ỗ c cái là bà siêng năng, ch Ỗ u khó, ch Ỗ u c Ỗ c, lạnh Ỗ , vui v Ỗ b Ỗi b Ỗi. Ng Ỗ Ỗ i b Ỗ cũng hi Ỗ n lành, đ Ỗ xiu lòng, hay làm vi Ỗ c thi Ỗ n, hay giúp đ Ỗ k Ỗ khác... Ông B Ỗ y L Ỗ c k Ỗ : “Lúc gi Ỗ i ngũ sau th Ỗ i gian dài làm lính vi Ỗ n chinh đ Ỗ Ỗ c tr Ỗ v Ỗ quê h Ỗ Ỗ ng. Thay vì v Ỗ th Ỗ ng nhà, tôi theo ba ng Ỗ Ỗ i b Ỗ n thân Ỗ m Ỗ n Trung thăm m Ỗ n quê h Ỗ Ỗ ng c Ỗ a chúng r Ỗ i tr Ỗ v Ỗ quê Nam c Ỗ a mình cũng đ Ỗ Ỗ c. Không ng Ỗ ra nhà b Ỗ n đ Ỗ Ỗ c hai ngày thì tôi b Ỗ tr Ỗ n b Ỗ nh th Ỗ p t Ỗ nh Ỗ t sanh t Ỗ Ỗ ng tiêu tán đ Ỗ Ỗ ng r Ỗ i. May nh Ỗ ch Ỗ c Ỗ a th Ỗ ng b Ỗ n t Ỗ n tình chăm sóc giúp đ Ỗ ... Nam n Ỗ g Ỗ n g Ỗ i đ Ỗ xúc c Ỗ nh sanh tình. Tôi th Ỗ y b Ỗ là gái Ỗ th Ỗ i, nhan s Ỗ c cũng không có... Nh Ỗ ng đ Ỗ Ỗ c cái là tánh tình b Ỗ cũng t Ỗ t, hi Ỗ n lành bi Ỗ t lo cho ng Ỗ Ỗ i thân nên tôi m Ỗ i Ỗ ng b Ỗ . Ch Ỗ b Ỗ x Ỗ u òm hà... M Ỗ y con đ Ỗ m tôi quen đ Ỗ p nh Ỗ tiên sa ph Ỗ ng Ỗ nh Ỗ ng tôi d Ỗ u có th Ỗ m...”

Cô Sáu Liên th Ỗ y anh mình nh Ỗ n xét v Ỗ r Ỗ t đúng. Ch Ỗ ng nh Ỗ ng không nhan s Ỗ c mà ch Ỗ d Ỗ u mình công vi Ỗ c b Ỗ p núc b Ỗ c li Ỗ u cán mai. V Ỗ y mà lúc nào b Ỗ cũng khoe là mình n Ỗ u đ Ỗ Ỗ Ỗ Qu Ỗ ng, đ Ỗ Ỗ Ỗ Ti Ỗ u, đ Ỗ Ỗ Ỗ Ph Ỗ p ngon s Ỗ “zdách” tr Ỗ danh vùng bà Ỗ . Có Ỗ n cô Tám Lan b Ỗ o:

- Nói ra thì v Ỗ p ph Ỗ i Ỗ i ng Ỗ Ỗ i đ Ỗ i: Em ch Ỗ ng nói x Ỗ u ch Ỗ d Ỗ u. Nh Ỗ lúc m Ỗ i v Ỗ , ch Ỗ B Ỗ y tui n Ỗ u n Ỗ i canh chua Ỗ Ỗ n b Ỗ p chu Ỗ i cho c Ỗ nhà Ỗ Ỗ bu Ỗ i c Ỗ m chi Ỗ u. Lúc tui s Ỗ a s Ỗ n đ Ỗ thăm bà con b Ỗ nh Ỗ làng bên ch Ỗ a v Ỗ k Ỗ p. Khi c Ỗ nhà ng Ỗ i vào b Ỗ v Ỗ n mít Ỗ Ỗ c m. Mùi tép cháy n Ỗ Ỗ c đ Ỗ a b Ỗ ng con r Ỗ c thêm tiêu cà, hành lá x Ỗ t nhuy Ỗ n bát ngát v Ỗn v Ỗ. Thêm mùi đ Ỗ u bún xào v Ỗ i th Ỗ t ba r Ỗ i mà tr Ỗ Ỗ c khi r Ỗ i nhà tui đã n Ỗ u xong. Ch Ỗ còn n Ỗ i canh chua đ Ỗ bà ch Ỗ d Ỗ u Ỗ nhà n Ỗ u. Vì canh chua Ỗ Ỗ n Ỗ Ỗ Ỗ i s Ỗ không ngon, c Ỗ h Ỗ m nóng đ Ỗ i Ỗ n thì Ỗ Ỗ n b Ỗ b Ỗ ra. Nhìn hai tô canh chua b Ỗ p chu Ỗ i có đ Ỗ ngò gai, lá qu Ỗ , Ỗ t n Ỗ ng n Ỗn do bà ch Ỗ d Ỗ u n Ỗ u trông th Ỗ t b Ỗ t m Ỗ t. Ai không đ Ỗ i b Ỗ ng cũng mu Ỗ n làm m Ỗ y chén. Dù t Ỗ t c Ỗ các món Ỗ Ỗ n trên mâm không ph Ỗ i cao Ỗ Ỗ ng m Ỗ v Ỗ . Toàn là nh Ỗ ng món Ỗ Ỗ n bình dân, nh Ỗ ng r Ỗ t h Ỗ p kh Ỗ u v Ỗ i dân quê... Nh Ỗ ng tr Ỗ hai v Ỗ ch Ỗ ng anh B Ỗ y tui ra. V Ỗ ch Ỗ ng tui và m Ỗ y đ Ỗ a nh Ỗ đ Ỗ i ng Ỗ Ỗ c! Không ai t Ỗ nhiên Ỗ Ỗ n canh chua v Ỗ a h Ỗ p v Ỗ a chan ngon lành và t Ỗ nhiên nh Ỗ h Ỗ !

Cô Tám Lan nói đ n đó m t li c li c bà B y L c, r i ti p:

- Không ph i canh chua nê m n quá, chua quá, ng t quá hay l t nhách l t nh o... Mà là nh ng khúc l n trong canh da đ ng m t l p b n đ y màu tr ng đ c, ch ng t l n làm không đ c c o s ch nh t!

Mèn i, y v y mà khi cô Tám Lan h i:

- Ch B y có l y tro b p vu t cho s ch nh t m y con l n, tr c khi n u không?

B T R m to m t, và h t s c ng c nhiên tr l i cô em ch ng:

- T i sao v y? Cô cũng bi t cá, l n... đ i n c su t đ i có gì đ đ u? Ch c n r a cho s ch cát đ t thôi c n gì ph i c o, ph i vu t... Mi n tôi có cá h , cá su i, cá khe, m ch n c trong leo l o. Con cá s ch s nên tôi làm cá, làm l n không c n vu t l n v i tro b p nh cô nói bao gi c ...

Cô Tám Lan l c đ u c i ng t. Cô tìm cách nói xuôi, nói khéo đ bà ch d u c a mình không b bu n và m c c m:

- V y sao? Nh ng ch i, quê ch ng ch đây là mi n Nam có sông dài mút mùa t làng n y qua làng khác. Kinh r ch nhi u đ n n i ch v n không đ m hay đ ý có bao nhiêu cái đ t mình. Trong n c sông, n c r ch, n c kinh... Quanh năm có đ t phù sa màu đ c. Cho nên con cá, con l n n vùng n y ph i làm cho s ch nh t không thì nó tanh l m. Nh t là cá trê, cá ch ch, cá tra, l n... M i th cá đen (ru ng), cá tr ng (sông), cá bi n... không có v y thì cũng ph i c o r a cho s ch s tr c khi n u. Còn cá có v y thì ph i đánh cho h t, và c o cho s ch nh t. Nh v y ăn m i m nh mi ng, ăn m i ngon đó ch B y à...

ÔNG B Y L C

Tác Giả: D TH Đ M BU N (Tuy n t p v n “H ng Cau Quê M”)
Thứ Ba, 03 Tháng 4 Năm 2012 12:54

Bà T R quay m t ch khác, c i chà c i:

- V y là c i nói tui đ h ? Ng i ta th ng nói: “ đ s ng dai h n s ch” c i. Cho nên cá có v y nh cá rô, cá lóc...tui cũng th vô kho đ i, n u đ i. Khi cá chín v y t đ ng r t ra chìm xu ng đáy n i...

- Th n Hoàng Th Đ a i! Nh v y mà ch cũng r ng c nói cho đ c. Ch không s hàng xóm th y đ c s c i sao? Làm n đ ng có làm cá ki u đó n a nghe. Tui th t s ch y tét ch r i. N u ch làm sai thì nh n r i s a. Ch có ai đ em ch lên đ n l u dài đầu mà c i ng c c i xu i nh v y... R i mai m t làm sai ai mà dám ch b o cho ch n a...

Bà B y L c th y c i em ch ng cau có m t m y. Bà c i h h , c i ch y n c m t. Còn h t h ng trong t i ng c i, bà b o:

- Tui gi n v i c i ch cá có v y thì tui ph i đ n s ch. B i v y c ng ng t làm sao ăn đ c. N u tui có làm sai đ i u gì thì làm n ch , tui s s a. Tui s không gi n mà còn c m n c i không h t n a đó...

C i Tám Lan bi t ch d iu mình v ng v n u n ng. Nh ng không đ n n i h t thu c ch a. D u sao b cũng bi t ph c thi n... Nh ng trong b ng c i v n còn th y ghét cái gi ng tr treo c a b . Nên c i ngút dài bà ch d iu không quên l m b m trong mi ng. Thi t là “Vô duyên không t i n mà th ng/ Không l p x ng mà cho...”.

Nhà h ng h a v ch ng c i Tám Lan đ ng v và s n sóc sau ngày cha m qua đ i khang trang r ng r i, tr ng nhi u cây ăn trái. V ch ng c i làm ăn ch c m t mua đ c 5 công v n và 1 m u ru ng v xóm trong. B iu gi anh trai c i tr v ... V ch ng c i trong b a gi hôm nay có m t v ch ng ông chú ru t, và bà con ch m xóm. H tuyên b tr c m i ng i là giao l i cho anh ch d iu mình t r y l n ph n h ng h a th c úng ông bà, cha m ... V i anh em h s ng chung v i nhau trong nhà n y đ m y n m r i. Ông bà th ng nói “Nh t tr ng nam, nh con út” (hai vai v n y v nh ng gia đ iu n Nam th ng đ c h ng ph n h ng h a c a cha m đ i).

V ch ng ông B y L c lúc m i v đ y không có m ng con nào. Nh ng không bi t có ph i g p

ÔNG BẰY LỘC

Tác Giả: D TH Đ M BU N (Tuy n t p văn “H ng Cau Quê M”)
Thứ Ba, 03 Tháng 4 Năm 2012 12:54

---

thiên th i đ a i nhân hòa không, mà hai năm sau bà B y sanh li n tù t m i năm m i đ a. Đ b y gi h đ c 4 đ a con (hai gái, hai trai). Ông B y L c là ng i đi đây đi đó, l ch l m bi t nhi u vi c x n y x kia. Ng i trong thôn làng t ng ông là ng i không tin đ đoan. Nh ng không ph i v y... V ch ng ăn v i nhau b y tám năm m i có con. Ông bà s “x u hái” nên bà tên R , con gái tên Thúng con trai tên Nia, Sàng, Qu o. Ông bà nghĩ đ t tên x u xí nh v y đ không b “Nh ng ng i khu t m t khu t m y” qu . Và s đ c phù h cho nh ng đ a con sanh sau đ mu n c a ông bà đ c ăn ngoan, chóng l n...

Chú c a ông B y L c cũng th ng nói v i xóm chòm là cháu dậu ông (bà B y L c) là ng i hay tr ch ng ngang ng c, đ c tài. Nh ng nh s th ng yêu đùm b c c a h hàng nhà ch ng. Nh t là hai cô em gái th ng anh ch và các cháu mình r t m c. Có l nh th mà bà T R b t ch c cái t t, s a đ i, ph c thi n, bi t s ng và h c h i nhi u đi u hay l thi t c a gia đình bên ch ng, chòm xóm, láng di ng. Bà l i c n cù siêng năng, th ng và sẵn sóc ch ng con chu đáo. Nên cô em Tám Lan m i không còn lo cho anh ch và các cháu n a... Vì v y v ch ng cô m i yên tâm trao quy n th a h ng h a c a cha m đ l i cho anh và ch dậu mình.

Ông B y L c ngôi nhà h ng h a c a cha m đ l i k v m r ch Móc Mang. Sát bên nhánh sông Ti n Giang n c ng t quanh năm và cho nhi u phù sa l p l óng trong dòng n c l n ch y vào. Nh th mà cây trái vùng h năm nào cũng trúng mùa, trái l n, ngon ng t h n nh ng làng lân c n... Tôm, cá, c g o, cua đnh, càng đ c... Nói tóm l i th y s n vùng ông th t đ i dào đ lo i và ngon, hi n h n nh ng vùng khác.

T i mùa xuôi con n c. Ng i nhà nhìn ra, ông B y th y đ c ghe cào, ghe l i... Cùng nh ng ng i b t c g o, b t h n, mò cua, b t cá... đ uôi c n bên kia sông. g n sông l n nên sáng chi u ông th y và nghe đ c ti ng tàu sình s ch kéo ghe chài ch cá, ch g o, ch m m, đ g m... Ghe th ng h v y đoàn t mi n H u Giang lên các t nh thành bán buôn đ i chác... Nh ng câu hò l tr tình đ i đáp c a nam n trên các ghe th ng h v ng trên sông trong nh ng đêm trăng sáng. Ông không ph i là thi nhân, nh ng đôi lúc ngo i c nh, êm đ m, cùng ni m yêu th ng đùm b c c a h hàng bên n i, bên ngo i, chòm xóm... khi n tâm h n ông cũng b t ch t th ng c m bâng khuâng. Dù ông bi t r ng mình là ng i thô l , tay cày tay cu c, c m ki m c m sủng. Ông là ng i có c h i đi đó đi đây g n kh p năm châu, b n bi n... Ông là ng i t ng tr i bi t đ c ít nhi u cái giàu có, cái quy n quý, cái đ p, cái sang... c a x ng i ta. Nh ng tr c c nh quen thu c n i sanh ra và l n, đã cho ông B y r t nhi u h i c đ p c a thu thi u th i g n bó bên cha m , anh ch em trong thân tình gia t c. C ng vào hoàn c nh xã h i đ o đ c hài hòa... Thì làm sao không g i vào lòng ông cái êm đ m trong ni m th ng nh xa xôi...

Ông bà B y nghe l i, và rút kinh nghi m theo v ch ng hai cô em. Trong v n, h đ n b

nh ng cây già, chi m nhi u đ t, và không cho nhi u trái. Tr ng th vào nh ng cây m i lo i chi t nhánh nên mau có trái và nhi u huê i. Còn chu i, rau c i... thì h v n có bán th ng xuyên. Nh th mà gia đình ông B y L c có n p s ng sung túc... Ông là ng i tháo vác năng đ ng, tánh tình ngay th ng, chân th t và h t lòng giúp đ chòm xóm láng d ng. Vì th ông B y đ c dân trong làng r t tín nhi m. Ông l i thông th o nhi u vi c nh là vi t dùm lá th khi u n i xin hoãn n thu làng vì m t mùa. Làm gi y vay n tr góp cho Chánh Ph . Dân mua ru ng đ t tru t h u (Chánh Ph mua đ t, ru ng c a ch đ n th , r i đem bán l i cho dân nghèo tr góp giá ph i ch ng theo s h thu l i vào) Nh v y là m t trong nh ng hình th c c a Chánh Ph giúp đ cho dân.

Tr i trong, n ng lung linh r i trên chùm lê nhánh m n. Gió đ a nh h ng th m lá hoa cây c làm đ ch u lòng ng i. Th ng Năm T ng m c cái qu n lính cũ mèm. Đ c má nó ch m khi u m y l đái, và ng t a lai. Nó đã khoe v i b n bè là cái qu n n y c a ông B y L c cho ba nó. Ông già đ dành m c đi ch ho c đi ăn gi trong chòm xóm. Qu n cũ nh ng m c cũng đ c m y năm tr i. Nay đã b rách nhi u ch và lem lu c m cây. Má nó đem vá l i và đ ng (c t) ngang hai ng qu n phía trên đ u g i may l i thành qu n c t l cho nó. Th ng T ng thích l m, vì cái qu n r ng rãi. Ph i nói cái qu n r ng quá so v i nó thì đúng h n. Cho nên m i l n m c, nó ph i l y s i dây chu i lòn vô m y cái dây khuy k t trên l ng qu n bu c ch t l i. N u không thì thân mình m tanh m hôi, nh con cò ma và cái b ng nh con cóc ch a c a nó có b nh ng cũng s làm cái qu n tu t lu t.

Nh v y là hôm nay nó cũng h i có da có th t, khá r i đó. Lúc tr c th ng T ng tr n đ a x ng s n x ng s ng nh b x ng cách trí c a nó lũng bùng trong l p da tr n m c c i. M i nhìn nó ai cũng t ng th ng n y b m đối. Má nó nghe bi t ai t ng con mình nh v y, bà Năm T ng ch ng nh ng không gi n mà c i ng t:

- Trong b y còn tui, th y th ng T ng m lòi x ng s ng h c t ng nó không ăn. N i i th ng đó ăn nhi u nh t... Ăn tô, ăn t ng, ăn m nh cũng không thua gì T H u Đôn. Và đ ng t ng ròm rnh nh v y mà y u đu i ghen. Nó đ i gi lúa ch y te te ch không ch i đầu.

Thi t má nó nói không sai. Th ng T ng ăn m nh l m. Nó ăn c t ng c m tr ng v i m m ch ng v i m y trái đ a đèo hái còn ch a ráo m . Ho c ăn c n a tá bánh ích ng t nh n tr ng ho c bánh ích tr ng nh n đ a ng t. Nên dù m, nh ng nó m nh l m. Nó l i siêng năng, lanh l i, x c vác, chèo ghe, b i xu ng, đ chà, kéo l i, giăng câu vì cũng r t gi i. Nh sau l n ông B y L c bày má nó tìm thu c Nam tr b nh sên cho nó. Nên gi nó có v yêu đ i t i vui không èo u t nh đ o tr c n a. Nh hôm đó g t lúa v n công cho ông Hai Súng. Đám nông dân vào núp bóng r ng trâm b u ngã Ba L Làng ăn tr a. Th y th ng T ng ăn xong th i ch có v m t nh c. Ông B y L c nhìn th ng T ng t đ u đ n chân. Ông b o v i má nó:

- Con Năm, bây nói th ng T ng ăn nhi u mà m nhóm nh v y coi ch ng sên l i trong b ng nó ăn h t ch t b r i thì làm sao nó m p cho đ c?

Ai chê th ng T ng ròm thì bà ch u. Ch nói th ng nh b b nh thì bà Năm T ng không a. Bà quay m t ch khác tr môi, li c xéo ông B y con m t có đuôi nh dao c o râu. Bà h y nguýt ông, r i vo v nh tr i:

- Chú nói sao ch con c a bà Hai Cà xóm d i cái b ng chang bang nh cái tr ng ch u m i có l i. Còn th ng T ng c a tui cái b ng x p lép thì làm gì mà có l i, có sên... chú i?

Ông B y L c c i h i:

- Tao cũng mu n nh i bây nói là nó không có gì. Còn n u có thì t i nghi p cho nó... Bây coi ngoài cái m c a con bây ra, con m t nó còn i , cái b ng n i đ y gân xanh... Bây không th y cái g y m c a nó h i i v i nh ng đ a g y m khác sao? Hôm nào hãy đ n nó đ n th y thu c Nam coi đi. N u có b nh thì tr không thì thôi ch có i l i g i đ u...

Bà Năm T ng tuy a gan ông B y L c nói con bà b nh. Nh ng nghĩ i ông nói không sai nên bà cũng n. Bà đ nh b ng vài ngày n a đ t nó qua ông th y Ba Gi o i trong Xã X nh xin thu c tr sên l i cho nó u ng. Ng i ta đ n ông th y n y n i ti ng tr b nh trong b ng... Nh là đ u b ng lâu năm, có sên, có l i, đ i tiêu ch y, ho c đi a không ra... Nh ng có ng i i b o ông ta ch có h danh ch đ t hà. D hay không tr b nh con bà m i bi t.

Cho nên hôm đó bà Năm T ng đ t th ng T ng đi th y thu c. Hai m con ăn m c s ch s , đ nh xu ng b n đ qua sông r i i b t t qua m y đám ru ng đ n nhà ông th y cũng m t 3 h n cây s đ ng đ ng.

H v a đ n b n đ thì b ng đ ng tr i v n vũ. Gió th i m nh, mây đen ùn ùn kéo t i giăng m c làm tr i t i hù. Cây c i theo chi u gió ng ng iêng, ng ng a, c qu t nghe trèo tr o mà n óc. Vài khách b hành ch y nhanh vào cái tr i lá k b n đ núp m a. S m ch p m đùng, long tr i

ÔNG B Ỗ Y L Ỗ C

Tác Giả: D Ỗ TH Ỗ D Ỗ M BU Ỗ N (Tuy Ỗ n t Ỗ p v Ỗn "H Ỗ Ỗ ng Cau Quê M Ỗ")
Thứ Ba, 03 Tháng 4 Năm 2012 12:54

Ỗ đ Ỗ t gò n Ỗ ng cũng mu Ỗ n bay. M Ỗ a n Ỗ ng h Ỗ t ào ào tr Ỗ ng xóa đ Ỗ xu Ỗ ng nh Ỗ trút n Ỗ Ỗ c... Nhìn m Ỗ a m Ỗ t m Ỗ bay xiên xiên trong gió. Bà Năm T Ỗ ng ché p mi Ỗ ng nói v Ỗ i con:

- Thôi, ch Ỗ c h Ỗ t m Ỗ a thì m Ỗ con mình tr Ỗ v Ỗ nhà. Ngày khác đi, ch Ỗ m Ỗ a gió nh Ỗ v Ỗ y n Ỗ Ỗ c ru Ỗ ng cao t Ỗ i ng Ỗ c làm sao Ỗ i cho n Ỗ i...

Ông B Ỗ y L Ỗ c tay c Ỗ m cây c Ỗ a dài ch Ỗ y v Ỗ i vào đ Ỗ t m Ỗ a. Ch Ỗ t ông nghe bà Năm nói v Ỗ i th Ỗ ng T Ỗ ng nên h Ỗ i:

- Ỗ a, m Ỗ con bay đi đâu mà ph Ỗ i Ỗ i ru Ỗ ng?

- D Ỗ chào chú B Ỗ y. Chú đi đâu v Ỗ mà cũng b Ỗ m Ỗ c m Ỗ a v Ỗ y?

Ông B Ỗ y tay d Ỗ ng cây c Ỗ a vào c Ỗ t tr Ỗ i và gi Ỗ cho đ Ỗ ng ng Ỗ. Tay kia ông lau nh Ỗ ng gi Ỗ t m Ỗ a đ Ỗ ng Ỗ m t Ỗ m trên m Ỗ t:

- Ỗ tao đi lên nhà th Ỗ ng Ba Gà m Ỗ Ỗ n cây c Ỗ a Ỗ n n Ỗ y, đ Ỗ v Ỗ c Ỗ a cây xoài ch Ỗ t nhất. Thi Ỗ t tr Ỗ i m Ỗ a n Ỗ ng b Ỗ t th Ỗ Ỗ ng! M Ỗ i sáng ho Ỗ c đó, b Ỗ ng t Ỗ i h Ỗ r Ỗ i trút c Ỗ n m Ỗ a nh Ỗ c Ỗ m chính mà đ Ỗ. Nh Ỗ ng cũng t Ỗ t, n Ỗ Ỗ c m Ỗ a giúp cho cây c Ỗ mùa màng thêm t Ỗ Ỗ i t Ỗ t...

Ngoài tr Ỗ i gió ào Ỗ t th Ỗ i vùn v Ỗ t không ng Ỗ ng. Bà Năm T Ỗ ng Ỗ n ti Ỗ ng h Ỗ n, k Ỗ cho ông nghe là bà đ Ỗ t th Ỗ ng T Ỗ ng đi tr Ỗ b Ỗ nh sên l Ỗi trong X Ỗ X Ỗ nh.... Ông Ỗ ng nghe, và g Ỗ t g Ỗ. Còn th Ỗ ng T Ỗ ng đ Ỗ ng d Ỗ a c Ỗ t m Ỗ m Ỗ theo màn tr Ỗ i m Ỗ a, và sáng chói trong tia ch Ỗ p l Ỗe c Ỗ a s Ỗ m sét bên ngoài. Tr Ỗ i m Ỗ a dai d Ỗ ng c Ỗ gi Ỗ đ Ỗ ng h Ỗ. G Ỗ p c Ỗ n n Ỗ Ỗ c Ỗ n c Ỗ a sông, vào mùa n Ỗ Ỗ c lên, nên n Ỗ Ỗ c ng Ỗ p Ỗ nh Ỗ ng tràn đ Ỗ Ỗ ng tràn sá. M Ỗ y cây so đ Ỗa khô d Ỗng làm c Ỗ u không ni Ỗ t ch Ỗ t, b Ỗ n Ỗ Ỗ c cu Ỗ n trôi Ỗ u b Ỗ u...

M Ỗ a đã đ Ỗ i r Ỗ i thì cũng t Ỗ nh. Mây đen tan d Ỗ n, m Ỗ t tr Ỗ i t Ỗ t hi Ỗ n ra và tr Ỗ i ánh sáng nhàn nh Ỗ t xu Ỗ ng v Ỗ n v Ỗ t... N Ỗ Ỗ c m Ỗ a đ Ỗ ng trên cành lá r Ỗ i Ỗ p đ Ỗ p m Ỗ i khi gió th Ỗ l qua. Cây c Ỗ i sau c Ỗ n m Ỗ a nh Ỗ b Ỗ ng lên s Ỗ c s Ỗ ng. Cành lá s Ỗ n s Ỗ xanh m Ỗ Ỗ t, t Ỗ Ỗ i h Ỗ n nh Ỗ s Ỗ p đ Ỗm ch Ỗ i non, m Ỗ c

ÔNG B Y L C

Tác Giả: D TH D M BU N (Tuy n t p v n "H ng Cau Quê M")
Thứ Ba, 03 Tháng 4 Năm 2012 12:54

---

t c m i... Chi c đồ bên kia sông cũng lù lù c p b n. K lên ng i xu ng co ro trong chi c áo t i khoác trùm trên l ng b ng lá ch m, ho c b ng lo i ni lông trong, b ng v i m đ c... Ai n y k tr c ng i sau l n l t r i ch đ t m a trong tr i lá.

Riêng ông B y L c đ ng nán l i to nh v i bà Năm T ng:

- Hôm r m tao đi cúng chùa trong R ch C . Có ng i bày cách tr sên lã trong b ng m y đ a nh . Bây có mu n th cách n y đ tr cho th ng T ng thì nghe tao nói đây...

Dù t nh m a, nh ng k qua đồ b hành v n ch y lúp xúp cho k p đồ ho c nhanh chân v nhà... Không ai bu n đ ý, ho c đ n g n m con bà đ nghe cho rõ chuy n gi a ông B y và bà Năm T ng còn nán l i to nh nói chuy n gì v i nhau không ai bi t. Nh ng m t bà Năm T ng có lúc tr m ngâm, lúc m to m t, lúc há h c mi ng ho c g t đ u lia l a... Sau đó bà có v th n tr ng, nét m t vui nói nhi u l n hai ch "c m n" v i ông B y. R i hai m con sáng sái đi l v nhà.

Th ng T ng m t đang dáo dác, lão liên nhìn trên các cành cây cao. Mi ng nó v a hút gió gi ti ng chim kêu v a tìm ki m... B u tr i xanh cao v i v i, n ng tr a m trong su t và sáng tr ng... Gió mát r i rung rinh nh ng cành so đũa n t ng chùm bông tr ng xóa. Ti ng ong b u vo ve ù ù tìm m t bông so đũa t nh ng nhánh th p là đà kh i m t đ t vài gang tay không cao l m. Cây m n h ng đào có chùm v a già có chùm chín t i. Da m n nh t và có nh ng r n nám n t ch ng t m n đã chín l m r i. Cây xoài thanh ca l ng l ng h m h m ng vàng h ng n i cu ng... các trái chín th m tho còn trên cây luôn quy n rữ các lo i chim ăn trái. Chúng x p x n r c b y đ n tìm m i... Nh t là lo i chim trao tr o v a háu ăn v a ngu nên b l a vì ti ng kêu đ b b n, và b b t nh t.

Bên vòm r ch k cây lý sai trái chín vàng ngh thoáng h ng th m bát ngát. B y v t xiêm b y con m p ú đang r a lông t m n ng. H ng chí có con lông tr ng mu t, m vàng, m t tròn xoe, ngh nh c "c p c p" kêu vang. Gà m đ n m t b y m i m y gà con chí chóc tìm côn trùng n i m ng đ n. Bên giàn b u lúm phúm đã ra trái b ng ngón tay út, ngón tay cái, và n nh ng chùm bông ph i ph i p đ i nh ng chi c lá xanh m t mà, l n g n b ng cái qu t gi y xoe ra.

B ng th ng T ng đ ng b c và m t không r i nh ng cành so đũa trên cao. N ng giàn thung m t tay đ a lên cao kh i trán, tay kia nó kéo dài ra. "R t" m t cái, ti ng chim kêu l n... Con

ÔNG BẰY LẠC

Tác Giả: D TH D M BU N (Tuy n t p v n "H ng Cau Quê M")
Thứ Ba, 03 Tháng 4 Năm 2012 12:54

---

chim trao tr o r i xu ng, nó ch y l i ch p con chim cánh còn ch p ch p, m khắp khắp. Nó c t v i ch n chim vào s i dây c t ngang l ng r i ti p t c đi tìm chim đ b n n a. Th ng T ng b n chim đ đem v cho ông B y L c chi u rô ti n c đ a nh u ba si đ . Đ tr n ông đã nh c nh và ch d y má nó đi tìm thu c nam tr b nh cho nó. Và nó cũng có b a chim rô ti ngon lành.

Chuy n ng m tr n c a nó, ông B y L c không h bi t vì ông không đ ý ho c nghĩ đ n. Nh ng má nó th ng d y và nó cũng t nh c nh v i mình r ng mang n thì ph i tr n ch ! B i cũng nh ng mà má nó m i đ t đi tìm th y thu c, n a đ ng m c m a g p ng bày bi u mà gi đây nó kh e m nh, cao l n nh m t thanh niên bình th ng ch không còn da b c x ng, m còi m c c nh tr c n a.

Th ng T ng v n nh sau ngày ông B y L c bày bi u. Tr a hôm đó, m con nó và hai đ a em cùng ra b m u c t h t c m y thúng gi trái trâm b u đem v ph i n ng tr a heo héo g l y h t đ c c m t m ng v u. Bà Năm T ng v n th y ch a đ . Hôm sau m y m con đi qua b m u m y đám ru ng bên kia hái n a. Bà Năm nghe l i ông B y L c khi đã chu n b đ h t trâm b u. Sáng s m kêu th ng T ng th c đ y li n l y cho nó 2 trái chu i xiêm chín mùi. Bà b t nó ăn v i h t trâm b u đã l t v gi ng nh cái nh y sen. Bà ng i canh ch ng vì th ng n y ma giáo l m. Có th nó ch ăn chu i r i lén nh h t trâm b u đ ng nghét ra. Ăn xong h t trâm b u v i chu i ch ng 2, 3 gi sau bà Năm m i cho th ng T ng ăn món khác. B ng th ng T ng đ ói, tr c khi ăn c m chi u r i đi ng bà Năm T ng cũng b t con ăn nh v y... Ăn t i ngày th ba th ng nh v a ăn v a khóc:

- Ngán mu n ch t mà má c b t tui ăn hoài! Má nói chu i ngon sao không cho m y đ a nó (hai đ a em) ăn đi mà b t tui ăn? H t trâm b u đ ng nghét đ n th n s u qu kh c! Tui không ăn n a đâu...

Bà Năm T ng v a h m h i, v a m c t c c i th ng con l n x n r i mà còn s thu c đ ng. Bà bèn m ng át nó:

- "Thu c đ ng giã t t". Đ cái th ng yêu l i, già đ u r i còn s thu c. Thu c thì đ ng ch b k o bánh sao mà ngon ng t. Ông B y nói m y ph i ăn h t trâm b u và chu i m t tu n l m i đ c. N u không thì không tr b nh đ c đó m y à.

Th y con khóc, ch nh lòng m . Bà xu ng n c nh khuyên b o:

- Thôi c g ng nín mũi nu t tr ng đi con. Cho l i sên n u có nó s ch t và m y s m p m p tròn tr a nh em m y... Đ t i b n không nói m y T ng Cò Ma, T ng Teo Héo n a...

Th ng T ng ăn h t trâm b u và chu i đ n ngày th t thì nó l n d d i kêu đau b ng. Đau b ng quá s c, đau b ng đ n n i nó đ p tróc h t m y cái m ng, làm chi c gi ng n m s p xu ng đ t. Nghe con rên la d d i bà Năm T ng sai em th ng T ng ch y đi tìm ông B y L c. Nh ng bà B y nói ông đi đám gi x xa đ n chi u t i hay mai m i v . Bà Năm T ng v a khóc lóc, v à la, v a k l ... đ th a:

- L n n y tui nghe l i chú B y L c, cho th ng T ng u ng ba cái đ m c toi m c đ ch c a chú bà, làm th ng nh đau b ng s p ch t r i bà con làng xóm i. Làm n c u giúp con tui...

May m n ông B y chi u đó v t i nhà. Nghe v k l i s tình c a th ng T ng. Không k p thay áo, ông l t đ t đi l đ n nhà bà Năm. Th y th ng T ng n m thêm thi p, rên , r tay chân nó l nh ng t. Ông h i thì nó nói l m râm đau b ng, nh ng nó nh đ ng ng s t s !

Thi t ông B y L c cũng không bi t làm sao bây gi vì ông đâu ph i th y thu c... Ông t t b ng m i l n nghe th y có thu c Nam tr b nh, hay cách gì, m i th bi t đ c. Khi chòm xóm g p đúng chuy n... N u bi t, ông s mau m n nói ra không chút gi u gi m. Nh ng ông không ng hôm nay l i ra c s n y! Gi đây ông c m th y lòng không yên và nghĩ đ i r i th ng nh có b gì ch c gia đình nó s h n ông su t đ i! Không ch ng h s đ th a ông t n a! Tuy nghĩ v y, nh ng ông cũng b o bà Năm n u n c nóng đ vào chai ch m b ng cho th ng T ng. Đ t l a hông d i g m gi ng nh m y bà đ con còn trong c , cho mình m y nó m và x c đ u c o gió cho nó...

Tr i ch ng v ng gió đêm rung x c xào cành lá chung quanh nhà. Bên ngoài màn đen bao ph nh nhu m m c. N n tr i th m m in r ò ng chùm sao l n lác đác, sao nh k t thành gi t ng chùm nh p nháy sáng. Th y th ng nh ng yên, ông B y cũng m t, đ t đ u c ra v mà lòng bu n r r i... Bà B y nhà cũng chong đèn ch ch ng v ch không ng đ c. N a đêm m i ng i đ ng an gi c. D i sông dài, n c l n đ y. Vài xu ng câu tôm còn đèn leo lét bên voi và r i rác bên c n b n.

ÔNG B Y L C

Tác Giả: D TH D M BU N (Tuy n t p văn “H ng Cau Quê M”)
Thứ Ba, 03 Tháng 4 Năm 2012 12:54

B ng nghe ti ng t nhà bà Năm T ng la làng chói lói... Chòm xóm bàng hoàng đ t đ u c ch y đ n. V ch ng ông B y L c nhìn nhau ng m b o r ng th ng T ng ch t! Ông v i ch m l y cái áo máng trên vách m c vào.

Hai v ch ng l t đ t ch y đ n nhà bà Năm T ng. M t c nh t ng v a ghê, v a s bày ra tr c m t m i ng i! S là n a đêm th ng T ng đòi má nó mu n đi .

Bà Năm th y tr i t i thui, con l i b b nh nên l y cái bô sành đ vào lon n c đ n con đi c u xong thì g i bà s đem đi đ . Nh ng không ng th ng nh o hoài không ng ng. Nó ra không ph i phân mà là nh ng mi ng, nh ng khúc dài, khúc ng n, nh y nh y, m ng nh n nh n nh ru t v t, tanh t i ch không thúi. Nó y nh v y g n đ y c bô sành mà không ng ng. Bà Năm T ng nghĩ con bà ri t ru t ra h t bên ngoài thì s ch t, nên bà s quá la làng c u c u...

Ông B y L c đ t đ u c cùng v qua làng bên m i ông th y thu c B c. Mèn i, thì ra th ng T ng b con sên dài l m n m theo ru t trong b ng bao nhiêu năm nay r i. Gi con sên ăn h t trâm b u và chu i nên b say và ch t, r i theo đ ng tiêu hóa mà tuông ra...

“Tin hi n đ n xa/ Tin d đ n ba ngày đ ng” T đó trong làng xóm và các làng lân c n đ n đ i r ng. “Nh ông B y L c cho th ng T ng u ng h t trâm b u. Nên m i tr t đ c con sên dài m y ch c th c trong b ng nó ra, nên c u s ng đ c nó”.

Sau tháng T Năm 1975. Mi n Nam, n c Vi t Nam hoàn toàn nhu m đ . K b b t vào tù, ng i tr n ch y b n c ra đi. Ng i k t l i gánh ch u bao nhiêu oan khiên kh n kh , cùng c c... Trong đó có ông B y L c. M y năm tr c đây, có ng i cùng thôn ông v thăm l i ch n x a. H cho bi t ng đã qua đ i!

Bây gi đôi lúc h i t ng l i nh ng chuy n thu thi u th i quê Nam thanh bình th nh tr . Nh ng ng i trong thôn đ u nh đ n ông B y L c m t thôn dân t t b ng ai cũng m n th ng. Nh ng đêm trăng sáng ông th ng b o v n u chè khoai lang, chu i lu c... Đ ông r m y đ a tr trong xóm cùng lũ con nghe ông k chuy n ma, chuy n c tích có tính cách giáo đ c nh là: “Ăn kh tr vàng/ Con T m con Cám/ H m b c h m vàng/ Nàng Ú t ng tre/ B ch Tuy t b y chú lùn...” V i thanh niên, ng i hi u chuy n trong b a gi , khi u ng n c trà ăn bánh k o. Hay lúc lai rai nhâm nhi kh khà ly r u đ v i m y con khô n ng. Ông th ng đem nh ng chuy n răn đ i, nh ng chuy n ti u lâm ông nghe đ c ai k . Ho c đ c đ c trong sách báo, thì ông đ

ÔNG B Y L C

Tác Giả: D TH D M BU N (Tuy n t p v n "H ng Cau Quê M")
Thứ Ba, 03 Tháng 4 Năm 2012 12:54

---

dành trong b ng, đ có d p s k cho m i ng i nghe ch i. Nh n đó ông B y L c đã k chuy n:

- Bây gi tao s k chuy n "X u H y" cho t i b y nghe. Nh ng tao có đ i u ki n. Tao k xong thì t i b y không đ c c i. Đ a nào c i thì sáng s m ngày m t ph i ph tao dùng gàu dai tát cái đũa ngoài l ng tr ng tôm cá b t đ c r i chia nhau mà ăn...

B n thanh niên tr nhao nhao lên. Nh ng r i m y đ a đ u b ng lòng. Ông B y L c b ng tách n c trà còn b c khói u ng m t h p có v th ng khoái. Ông b t đ u k :

"T c x a, tên x u thì đ nuôi. Nhà n có 4 ng i con trai đ c đ t tên là Cút, Cu, Thi n và Đ p. M t hôm, ông ch ng đi v ng thì có ông b n c a ch ng đ n ch i. Ng i v thay m t ch ng ti p đón ân c n, ng i b n cũng vui l m. Đ n b a ăn, ng i v b o th ng út: - D n c m cho bác, Đ p! Ng i b n h i ph t lòng, ăn qua loa vài chén r i đ ng d y. Ng i v b o đ a th hai: - Múc n c cho bác r a, Cu! L n này ông b n gi n tím m t, li n chào ra v . Ng i v ng ng i ra, không hi u làm sao c , bèn b o th ng con l n: - D t xe cho bác. Cút! Đ n lúc này ông b n không nh n đ c, v a đi v a nói l m b m gì nghe không rõ, ng i v t ng ông khách c n ng i đ a ra kh i c ng làng. Bà bèn sai th ng con th ba: - Hãy đ a bác ra c ng... Thi n!"

Thiên đ a qu th n i! C b n nghe ông k xong thì c i bò l n bò l n, c i n c m t n c mũi ch y tùm lum, c i mu n m t th ! Lúc b y gi tr i cũng đã khuya l mà m y đ a v a nghe chuy n "X u H y" ch a đ a nào mu n v . C n ng n c đòi ông k thêm chuy n n a. Ông B y ng n ng m t h i, r i b o:

- Tao đ câu n y đ a nào tr l i đ c thì tao s k thêm m t chuy n n a. Còn n u trong b n không có đ a nào tr l i đ c thì vẫn tu ng. Ai v nhà n y, đ tao đi ng l y s c mai còn ph i x lúa n a. V y t i b y hãy nghe đây: Con gì có tám cái ch n, hai tai, b n m t, cái l ng dài thòn... R i con gì nói đi...

M y đ a nh ng ng n, đ a n y nhìn đ a kia nh ng m h i v i nhau là con gì? Ch ng 3 phút sau, ông B y b o:

ÔNG B Y L C

Tác Giả: D TH D M BU N (Tuy n t p văn “H ng Cau Quê M”)
Thứ Ba, 03 Tháng 4 Năm 2012 12:54

- T i bây không tr i đ c thì v ng đi. Đêm nay nh “gác ch n lên tr n” suy nghĩ r i mai qua tr i i tao nghe.

B n nh ra v trong th c m c. L n sau chúng nh c i câu đ và h i ông tr i là con gì? Ông B y c i ha h :

- Tao cũng không bi t con gì... B i trên đ i n y làm gì có con đó...

B n tr cũng c i r lên, ch y nhào t i. Đ a ôm chân, đ a kéo tay, đ a đeo c đánh thùm thùm vào l ng ông. Ti ng tr già c i vui r n c xóm thôn êm , thu làng quê đ t n c thanh bình...

Cho mãi đ n bây gi . Đã m y ch c năm qua. Quê h ng cách tr xa h n n a vòng trái đ t. N u ai đó có nghe đ c chuy n “X u H y” gi ng nh ông B y L c k . Dù có khó tánh đ n đâu h cũng b t c i thành ti ng!

Ông B y L c là ng i t t b ng hay giúp đ chòm xóm. Làm nh ng chuy n ích i cho thôn làng. Luôn giúp đ và ch v nh ng gì ông bi t cho trai tr trong thôn. H thích ng i nghe ông nói t u, k chuy n, cùng nh ng i hay, ý đ p đ khuyên đ i, đ r n ng i... “N c i làm giàu ng i nh n, ch không làm nghèo ng i cho. Ai nghèo đ n n i không dám nh n n c i? N c i không th m n/ N c i không th mua/ N c i không th ăn c p. B i vì đây là m t đ i u có giá tr k t khi nó đ c cho đ i...” R i có khi ch nh lòng b i m t chuy n gì đó, ông chép mi ng th dài: “Đ i ng i ng n ng i, hãy s ng v i nh ng gì mình hi n có. T i sao ph i đeo đ i theo danh v ng nh nh t? Dũng gi vô cu n/ Trí gi vô đ ch/ Nhân gi m i là anh hùng th t s ...”

Thu đó nh ng trai tr khác trong xóm nghĩ sao không bi t, ch th ng T ng c a bà Năm T ng m t đ c m, kh ch. Vì nó th t s không hi u, và không bi t ý ông mu n nói gì. Nh ng nh ng câu nói thâm thúy c a ng i đ i truy n mi ng, mà th ng T ng đ c nghe ông B y L c nói thu xa x a đó, nó nh mãi.

Bây gi chân tr i góc bi n v i nó v n là kim ch Nam. Đ m i khi dòng h i t ng ch t đ n trong tâm t th ng T ng. Dù bi t r ng đ i có nhi u k x u, nh ng nó c m th y bùi ngùi, m

ÔNG B Y L C

Tác Giả: D TH DI M BU N (Tuy n t p v n "H ng Cau Quê M")
Thứ Ba, 03 Tháng 4 Năm 2012 12:54

---

lòng khi nh v c th . Ngoài nh h hàng gia đình thân t c nó còn nh th ng ông B y L c.
M t thôn dân ch t phác, t t b ng... Vàm Móc Mang, t n ph ng tr i quê Nam xa th m c a
nó.

T xá Di m Di m Khánh An